

PKN

Stichting voor
onderzoek
historische
tabakspijpen

Jaargang 48, nummer 179, april 2026

PKN Ruil- en determinatiedag in Hazerswoude op 20 juni 2026	1
De pijp van dominee Nawijn, predikant te Terschelling Bert van der Lingen	1
Een presentatiepijp uit de 17de eeuw gevonden in Roosendaal Bert van der Lingen	4
Wat heb jij een gekke pijpenkop Ewout Korpershoek	9
Een bijzondere pijp van Trees-Knoedgen gevonden in Hazerswoude en de relatie met pijpen van Gambier en Sparnaaij Ruud Stam en Chris van der Klugt	16
In vuur en vlam: Ondeugende tabakspijpen van Goedewaagen Bert van der Lingen	21
Een nieuw boek over kleipijpen uit Kroatië van Luka Bekić Ruud Stam	23

Pijp van de maand

In mei 1874 werd het zilveren regeringsjubileum van Koning Willem III groots gevierd in ons land. Diverse Goudse pijpenmakers brachten tabakspijpen op de markt met aan dit jubileum refererende afbeeldingen.

Ook voor buitenlandse fabrikanten was dit een gelegenheid om modellen voor de export naar Nederland te maken. Een fraai voorbeeld hiervan is de pijp van deze maand die gemaakt is door de pijpenfabriek Gislou uit Lille, Frankrijk.

(www.tabakspijp.nl/pijp-van-de-maand)

Een nieuw boek over kleipijpen uit Kroatië van Luka Bekić

Ruud Stam (ruudstam@tabakspijp.nl)

Luka Bekić, een vooraanstaand archeoloog uit Kroatië, heeft een boek gepubliceerd over de ca. 2500 vondsten van pijpen, die hij in een kwart eeuw in dat land verzameld heeft. Hiervan is een zo groot mogelijk aantal in kleur afgebeeld op een schaal 1:1. Ook pijpen die in maritieme contexten voor de kust zijn aangetroffen, zijn in de studie opgenomen. Het merendeel van de vondsten bestaat uit pijpen afkomstig uit Midden-Europa. Dit betreft pijpen uit Kroatië, Oostenrijk, Hongarije en gebieden die nu bij Tsjechië en Slowakije behoren. Ook pijpen uit verschillende centra in Italië en Spanje en pijpen van Turkse herkomst zijn veel aangetroffen en beschreven. Een be-

perkt aantal West-Europese pijpen die ook tot de vondsten behoren en veelal met schepen zijn meegekomen, waaronder Nederlandse, Duitse, Engelse en Franse pijpen, worden ook besproken. De indeling van de vondsten in het boek is vernieuwend. Uitgegaan is van brede productieregio's, waarbinnen een duidelijke typologie, vooral gebaseerd op vorm, gehanteerd is. Dit zorgt voor een goed overzicht van de vondsten. De 74 platen, die een hele bladzijde beslaan, zorgen naast de 117 kleine illustraties voor veel lees- en kijkplezier en maken het boek zeer informatief.

Bijzonder praktisch is ook dat Bekić een groot aantal pijpenmakerijen uit zowel Kroatië, het Oostenrijks-Hongaarse Rijk als Italië kort beschrijft. Platen met een groot aantal merken verduidelijken de herkomst van de vondsten en laten vele namen van pijpenmakerijen zien. Dit vormt samen een handig overzicht dat wij hier in West-Europa niet ter beschikking hebben.

Kortom, een fraai geïllustreerd en zeer interessant boek (347 pagina's) dat zeker een aanrader is voor wie meer wil weten over de pijpen die geproduceerd zijn en worden gevonden in Midden-Europa.

Het tweetalige boek is uitgegeven door het International Centre for Underwater Archaeology in Zadar.

Luka Bekić, Glinene lule u Hrvatskoj / Clay pipes in Croatia. Zadar, 2025.
Informatie: lbekic@icua.hr

Bestuur

Voorzitter:

Ruud Stam,

ruudstam@tabakspijp.nl

Secretaris:

Arjan de Haan,

arjandehaan@tabakspijp.nl

Penningmeester, ledenadministratie:

Henk van Assema,

henkvanassema@tabakspijp.nl

Website en drukwerk:

Ewout Korpershoek,

ewoutkorpershoek@tabakspijp.nl

Kopij en eindredactie:

Bert van der Lingen,

bertvanderlingen@tabakspijp.nl

Abonnement en betaling

Contributie voor Nederland: € 35,00 per jaar

Contributie voor buitenland: € 45,00 per jaar

Stichting PKN, IBAN: NL05 INGB 0004851870 (BIC: ING NL2A)

Kamer van Koophandel : 54719992

Meer informatie www.tabakspijp.nl - info@tabakspijp.nl

© PKN. Overname van artikelen en illustraties is slechts toegestaan na voorafgaande toestemming van de redactie. Auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor hun bijdrage.

ISSN: 0924-4158

Voorzijde en achterzijde kaft: compilatie van foto's van de presentatiepijp die in Roosendaal gevonden is (zie artikel p. 4-8) en een tekening uit 1821 van een soortgelijke presentatiepijp, eerder beschreven in het PKN Jaarboek 2019.

